18-ter Jahrgang Nr. 92. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 9. August 1886.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden Oestr. W.
Halbjährig 4 Gulden Oestr. W.
Vierteljährig 2 Gulden Oestr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Gld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרײַמאָל.

דעדאַקציאָן אונד אַדמיניס־טראַציאָן בעפינדען זיך: בודאַפּעסט, האָכשטראַסע נומ׳ 1, פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַס: פיר אָסטערײַך־אונגאַרן גאַנציעהריג 8 גולדען אָסטר. וו. האַלביעהריג 4 גולדען אָסטר. וו. ווערטעלייעהריג 2 גולדען אָסטר. וו. פיר׳ס אויסלאַנד גאַנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. וו. האַלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וו. ווערטעלייעהריג 2 גולד. 25 קר. אָ. וו. פּראַנומעראַציאָנען ווערען יעדען טאָג אָנגענומען. אַנאָנסען ווערען נאָך אַן אויסליגענדען טאַריף בערעכנעט.

בודאַפּעסט, מאָנטאָג, ח׳ אב, התרמ״ו. Erscheint wöchentlich dreimal. אכטצעהנטער יאהרגאַנג נר. 92. 1886.

דאס אישלער פערשפּרעכען.

דאס דיא ערקלאַרונג אַללין, דיא אינזערעם מיניסטער־פּרעזידענטען אַללערהאָכסטען אַרטעם געוואָרדען, דיא אונגאַרישע נאַציאָן ניכט צו פערגעסען צו שטעללען אַלס שטאַנדע זיך ווידער, האָבען ווי שאָן אין אינזערער פיישאַנגסמעער דאַרגעטהאַן, דאס פּרוטלטע מאַן אבער איך אַללערהאָכסטען אַרטעם אונד דאס פּרוטלטע איך אינזער מיניסטער־פּרעזידענט, דאַרום וואָרדע דענן איך דער ערקלאַרונג, דאס דיא פאַרגאַנגע דער יונגסטען טאָגע (דיא פעניאַנינונג עדעלסהיים־דוילאַיס אונד דיא בעפאַרדערונג דעם גענעראַל יאַנסקי) קיין פינדזעליגער אָכס געגען אונגאַרן זיך יאַללטע, איך נאָך אין פערשפּרעכען הינצוגעפיגט. דאס דיא גאַנצע סטעגע דעם לאַנדע איינע גענוגטהואונג ברינגען וועדען, דיא אַללע בילליגדענקענדען אונגאַרן צו בעפריעדיגען שטערלען ווידר.

אין וואָס דיעזע גענוגטהואונג בעשטעהען ווידר, דאס פערמאָג מאַן וואָהל צו אָהנען, קום אבער צו ערגאַטהען, דאס עדעלסהיים דוילאַי אין פעניאַן אונד יאַנסקי, אין זיינער בעפאַרדערטען שטעללונג פערבליבען ווידר, דאס גערעכט איים דעם נאַכאַטעע דער אַמטליכען בעשווערדען, (זיעהע אינזערע פיישאַנגסמעער) הערפאַר, ליעט זיעלבעם פּרינציפּיעלל ניכט צו ערוואַרטען זיך; עס איזט אַרזאַ איינע אנדערע אַרט דער גענוגטהואונג אין איינזעהען, דאס דיא קאַנזע פּעללעבט דאַרין בעשטעהען, דאס דער טראַגער דער קראָנע זעלבסט זיינע מאַיעסטאַט, דער גערעכטע קאָנינג פאַן אונגאַרן, דיא נאַכסטע געלעגענהייט דאַצו בענוטצען ווידר, דיא נאַציאָן צו בערוהיגען.

געלעגענהייט הייסט דיעזע דאַרום אַז זיך אַס עהעסטען אַס 29־טען אָדער 30־טען דיעזעס בעטען, וואָ זיינע מאַיעסטאַט בײַ דער שלוסשטעללונג דער הייזען אַללערגנאַדיגסטען, דיא דען נאַמען דעם קאָנינס פּרוטלטע אין ווידר. עס ווידר דאס אַהנעהען אין פעסט זיין, דאס געאיינגעט איזט, דיא געגענוואַטע צייטען בייזער אונד מיטטאַר איים־צוגיבען, דיא דיא קאַסערנע — דיא גראַסע אים לאַנדע — פאַן דער הייפּטשטאַדט בודאַפּעסט פּרוטלטע אַרמעע ערבייט ווידר; אין פאַר בעגיטיגע־דע וואָרטע דעם קאָנינס ווערדען געוויסס פאַן זעהר הוילזאַמע אייפערזוכט זיין אונד דען בעקוממעטען אונגאַרישען פאַטריאָטען טראָסט אונד בעהיטונג ביעטען.

אינעם איזט ערגאַללס געוויסס, אונד דאס מיס יעדעם וואָהרען פּרוטלע דער אונגאַרישען נאַציאָן צו גראַסען בעהיטונג דיענען; דאַלאַ מאַן טיסאַ בעזיטצט ווייטער דאַס אינגאַרישע אַרטעלבע פּעטרוויען דער גראַנע, אונד דיא אַרמעע אַלס בעפריעדיגונגס־מיטטעל אין דער האַנד האַבען, דאס מאַן אַללערדינגס אַרטעם דאַרען זיין ווייטערע פּרוטלע אין דער ערקלאַרונג אונד בעהיטונג בעטיגען.

אין וואָס דיעזע גענוגטהואונג בעשטעהען ווידר, דאס פערמאָג מאַן וואָהל צו אָהנען, קום אבער צו ערגאַטהען, דאס עדעלסהיים דוילאַי אין פעניאַן אונד יאַנסקי, אין זיינער בעפאַרדערטען שטעללונג פערבליבען ווידר, דאס גערעכט איים דעם נאַכאַטעע דער אַמטליכען בעשווערדען, (זיעהע אינזערע פיישאַנגסמעער) הערפאַר, ליעט זיעלבעם פּרינציפּיעלל ניכט צו ערוואַרטען זיך; עס איזט אַרזאַ אינדערע אַרט דער גענוגטהואונג אין איינזעהען, דאס דיא קאַנזע פּעללעבט דאַרין בעשטעהען, דאס דער טראַגער דער קראָנע זעלבסט זיינע מאַיעסטאַט, דער גערעכטע קאָנינג פאַן אונגאַרן, דיא נאַכסטע געלעגענהייט דאַצו בענוטצען ווידר, דיא נאַציאָן צו בערוהיגען.

געלעגענהייט הייסט דאַרום אַז זיך אַס עהעסטען אַס 29־טען אָדער 30־טען דיעזעס בעטען, וואָ זיינע מאַיעסטאַט בײַ דער שלוסשטעללונג דער הייזען אַללערגנאַדיגסטען, דיא דען נאַמען דעם קאָנינס פּרוטלע, אין ווידר. עס ווידר דאס אַהנעהען אין פעסט זיין, דאס געאיינגעט איזט, דיא געגענוואַטע צייטען בייזער אונד מיטטאַר איים־צוגיבען, דיא דיא קאַסערנע — דיא גראַסע אים לאַנדע — פאַן דער הייפּטשטאַדט בודאַפּעסט פּרוטלע דיא אַרמעע ערבייט ווידר; אין פאַר בעגיטיגע־דע וואָרטע דעם קאָנינס ווערדען געוויסס פאַן זעהר הוילזאַמע איפערזוכט זיין אונד דען בעקוממעטען אונגאַרישען פאַטריאָטען טראָסט אונד בעהיטונג ביעטען.

אינעם איזט ערגאַללס געוויסס, אונד דאס מיס יעדעם וואָהרען פּרוטלע דער אונגאַרישען נאַציאָן צו גראַסען בעהיטונג דיענען; דאַלאַ מאַן טיסאַ בעזיטצט ווייטער דאַס אינגאַרישע אַרטעלבע פּעטרוויען דער גראַנע, אונד דיא אַרמעע אַלס בעפריעדיגונגס־מיטטעל אין דער האַנד האַבען, דאס מאַן אַללערדינגס אַרטעם דאַרען זיין ווייטערע פּרוטלע אין דער ערקלאַרונג אונד בעהיטונג בעטיגען.

דאס דיא אַמטליכע בעשווערדען אונד דאס פערשפּרעכען דער גענוגטהואונג דאס לאַנד ניכט גאַנץ בעריהיגט האַט, בעווייזען דיא צאַהלרייכען אַלקלאַגעזאַמלונגען, דיא איך נאָך דער הייט קעהר טיסאַס אים אישל אין דען פערשידענסטען גענענען אינגאַרנס אין דער עדעלסהיים־יאַנסקי אנגעלעגענהייט אבגעהאַלטען וועדען.

געסטערן אַללין פאַנדען אין דאַאַס גראַן, קאַמאָרן, דאַזשאַנאָ, יעסטרים אונד גראַסוואַרדיין פאַן צעהנטעזענדען בעווכטע פאַלקסגעזאַמלונגען שטאַט, דיא זיך פיר דיא פערבינדונג זעלבסטשטאַנדיגען אונגאַרישען אַרמעע אישסאַראַבען, דיא דיא גאַנצע מיזאַמע אַרמעע פיר דאס אונגאַרישע פאַטערלאַנד קיינע וועהרהייט בעטעט, יא עהער אינע געפאַהר בילדעט. דיא דיא געמיזאַמע אַרמעע — וואָ דאס אין דער גייעסטען צייט צו גענוגע דאַרגעטהאַן וואָרדע — דעם לאַנדע הייר־אים פיינלעך געוועזען איזט, אונד דיא פערפאַסונגס־אונגאַרנס עהער צו צערשטאָרען אלס פּרוטהיר־דיגען געגיינט איזט.

דאס גראַסע אינטערעסע בילדעט דיא יעס־ציגע פאַלקסגעזאַמלונג, דעריען הייסטערגער מאַרל אַטוואַש וואָ. אס באַהנהאָף וואָרדע אַטוואַש פאַן אינער אינאָבערזעהבאַרען יוגעלל־דען מענגע, פאַן אינער לאַנגען הייהע מיט בלומען אונד פאַהנען געשמיקטער וואָגען, פערנער פאַן דעם הינגעריסען הונדערטער איששיס דער הייר־זיגען אינוויהרטאַט אונטער הימעלשטיגנדען עלענ־דיגען עמפּפאַנגען. אלס אַטוואַש דיא טרינגע בעשטעגן, הינג אין דעם וואַרעם שטרענגסטער בעריהיגונג גאַנץ יעסטרים (נעגען 10־טיזענד מענשען) אין זיינען לייבען. דער פּרעגעטשע יוגעל, דער אין בעגרייפען, קאַנגטע קיים געשעללט ווערדען, דאַנן ערבריזטע דער מאַגיע טעגאַר דעם גע־לעבטען מאַנגעס אונד אים דעם בערעדטען מוטע ערוואַכטע זיך אַ אינע ערדע דערען ערדע זאַגען אַ־גען וואַרען שטרעם דעם בייפאַללס הערפאַרדערע.

דאַ נאַציאָן — זאַגטע אַטוואַש — האַט זיך מיט דעם קאַנג אייסגעזאָהנט. דיא אַלטע וואָרדע איזט פערגאַנגען, אין דער וואָרדע אבער איזט אין דיא גאַמלעך, דאַס דאַס איבערהאַנדגעהען דער אונגאַרישע־יוגעל־דען דאַס אינער מיליטאַרטאַטע איך נאָך וויטערע פאַרטשרעטטע מאַכען ווערד. וואָס צוישען קאָנג אונד נאַציאָן אינען דאַס עי־ריכטען מאַכטע, פאַר דעם אינז נאָטט בעוואָהרען מאַגע. „עס ווערד צו ווייטערען מיס פערשטאַנדגיסס קומען גע־לעגענהייט מעהר געבען“ הייסט עס אין דער פעלבעשפּראַכענען אַמטליכען בע־שווערונג, דאס הייסט: זיינע מאַיעסטאַט דער קאַיזער אונד קאָנג איזט ענטשלאָסען, דעם איבער־גייפען דער עוואַהנטען, אונגאַרישען קריעג האַלט צו געבעטען.

דיא נאַציאָן וואַרטעט מיט פערהאַלטענגע אַטהעם אייף דיא געגענטהואונג, דיא טיסאַ פער־שפּראַכען אונד דיא זעהר באַלד ערפאַלגען מיס. ווי ווייסען פאַס הערצען, דאַס דיא איינע זאַלבע זיין מאַגע, דיא דיא אונגאַרישע נאַציאָן צו בעפריע־דיגען אונד דיא שאַטטען, דיא זיך צוישען קאָנג אונד פאַלק געדראַנגען, גרינדליך אונד פיר אימער צו פערשיבען אים שאַנדע וויא.

* *

דאס דיא אַמטליכע בעשווערדען אונד דאס פערשפּרעכען דער גענוגטהואונג דאס לאַנד ניכט גאַנץ בעריהיגט האַט, בעווייזען דיא צאַהלרייכען אַלקלאַגעזאַמלונגען, דיא איך נאָך דער הייט קעהר טיסאַס אים אישל אין דען פערשידענסטען גענענען אינגאַרנס אין דער עדעלסהיים־יאַנסקי אנגעלעגענהייט אבגעהאַלטען ווערדען.

געסטערן אַללין פאַנדען אין דאַאַס גראַן, קאַמאָרן, דאַזשאַנאָ, יעסטרים אונד גראַסוואַרדיין פאַן צעהנטעזענדען בעווכטע פאַלקסגעזאַמלונ־גען שאַטט, דיא זיך פיר דיא פערבינדונג זעלבסטשטאַנדיגען אונגאַרישען אַרמעע אישסאַראַ־בען, דא דיא גאַנצע מיזאַמע אַרמעע פיר דאס אונגאַרישע פאַטערלאַנד קיינע וועהרהייט בעטעט, יא עהער אינע געפאַהר בילדעט. דא דיא געמיזאַמע אַרמעע — וואָ דאס אין דער גייעסטען צייט צו גענוגע דאַרגעטהאַן וואָרדע — דעם לאַנדע הייר־אים פיינלעך געוועזען איזט, אונד דיא פערפאַסונגס־אונגאַרנס עהער צו צערשטאָרען אלס פּרוטהיר־דיגען געגיינט איזט.

דאס גראַסע אינטערעסע בילדעט דיא יעס־ציגע פאַלקסגעזאַמלונג, דעריען הייסטערגער מאַרל אַטוואַש וואָ. אס באַהנהאָף וואָרדע אַטוואַש פאַן אינער אינאָבערזעהבאַרען יוגעלל־דען מענגע, פאַן אינער לאַנגען הייהע מיט בלומען אונד פאַהנען געשמיקטער וואָגען, פערנער פאַן דעם הינגעריסען הונדערטער איששיס דער הייר־זיגען אינוויהרטאַט אונטער הימעלשטיגנדען עלענ־דיגען עמפּפאַנגען. אלס אַטוואַש דיא טרינגע בעשטעגן, הינג אין דעם וואַרעם שטרענגסטער בעריהיגונג גאַנץ יעסטרים (נעגען 10־טיזענד מענשען) אין זיינען לייבען. דער פּרעגעטשע יוגעל, דער אין בעגרייפען, קאַנגטע קיים געשעללט ווערדען, דאַנן ערבריזטע דער מאַגיע טעגאַר דעם גע־לעבטען מאַנגעס אונד אים דעם בערעדטען מוטע ערוואַכטע זיך אַ אינע ערדע דערען ערדע זאַגען אַ־גען וואַרען שטרעם דעם בייפאַללס הערפאַרדערע.

דאַ נאַציאָן — זאַגטע אַטוואַש — האַט זיך מיט דעם קאַנג אייסגעזאָהנט. דיא אַלטע וואָרדע איזט פערגאַנגען, אין דער וואָרדע אבער איזט אין דאַרען צוריקגעבליעבען, דער דען שטעהען אימער אייפגעשריבען: דיא גאַנצע מיזאַמע אַרמעע זאָלל דיא וואַנדע גאַנץ געהילט ווערדען, דאַנן מיס דיעזער דאַרען עגטפּערנט ווערדען.“

דיא פאַלקסגעזאַמלונגען זיך איבערהאַל — וואָס דעזעלבען אינע אומוואַראַטעדע ווירקונג פערלייהט — אין דער גראַסטען אָרדונג פערלייפען.

דיא ראַיזער־צוואַמענקונפט.

דער דייצענד געלעגענע אַסטערדייטשע מאָ־אַרכ באַד־גאַסטין איזט אין דיעזעם אינגעבלוקקע דער מיטטעלפּונקט דער אייראָפּאַאַשען פּאָליטיק. מאַיזער ווילל הערם אונד פּרוסס בים מאַרק ווילען בערישם מעהרערע טאָגע אין דעם גענאַנ־טען באַדע, אונד געפּטערן לאַנגטע אייך קאַיזער־קאָנג פראַנץ יאָזעף דאַוועלבסט אין.

דער דייטשע קאַיזער אין געזעללשאַפט אינ־זערער קאָנגין, דיא עבענפאַללס אין גאַסטין צור קור ווילט, עייאַרטעטען זיינע מאַיעסטאַט אין דעם גאַסטיגער באַדעשראַאַס, דאַהין בעגאַבען זיך אייך פּרוסס ביסמאַרק אונד פּרינץ ווילהעלם (אלטעסטער זאָהן דעם דייטשען קראָנפּרינצען) פערנער דיא פּרוסען ביסמאַרק, אונד דעם פּרוסען אלטעסטער זאָהן גראַף הערבערט ביסמאַרק, פּרינץ רייס אונד צאַהלרייכע הערפאַרגענדע דיפּלאָמאַטען אונד מיליטאַרס, פאַן דעם דייטשנדראַגונס פּבליקום ערפּרייכסאַפאַל בעגריסט וואָרדען.

דיא שטאַדטען, וועלכע דער צו דייבפאַאַ, אין וועלכעם אינער קאָנג זאַס, וואָרען מיט בלומען אונד פאַהנען געשמיקקט, גאַסטין זערבסט האַטטע דינען שאַנסטען שמוק אנגעלעגט. אלס דער צו אין דען באַהנהאָף אייגפאָהר, ערבריזטען אין מיי־זענדפאַבען דאַך. זיינע מאַיעסטאַט גינג אייף דען פּרינצען ווילהעלם צו, דען ער אימאַרמעע אונד קוסטע, דעם פּרוסען ביסמאַרק אונד פּרינצען רייס דייטסע דער מאַנג פּרינצלך דיא האַנד, וואָראַן אייסע ער מיט אייסגעשפּרעכטען האַנדען אייף קאַיזער ווילהעלם צו, דען ער מיט דען וואָרטען „וואָ עפּפּיס בין אַך, דיך ווערדע זוזען“ הערצליך אומאַרמעט אונד קיסטע.

דיא ערוויטעט געזעללשאַפט בריעב דאַנן אינע האַרבע שטונדע בייזאַמען, פּרינץ ווילהעלם אונד אינער קאָנג יעבעסרעטען שאַפער בעוויבע, מאַרגאַרן אונד ביסמאַרק האַטטען לאַנגערע צוואַמ־מענקונפט אונד אים לייפ דעם הייטגען טאָגעס קאַמען מיניסטער דער אייסוואַרטיגען אנגעלעגענהייטען צו אינער לאַנגערען קאָנפערענץ צוזאַמען.

דיא אייך פאַן אינז אין דער פאַרגען נומער פערצייכנעטע נאַכריכט דער „דרייטשען פּעסטער“, אלס אַטטע בים מאַרק געאייפערט, דאס אין דייטשפּראַנצאַזישער קריעגנאַר אין דיעזעם יאָהר ניכט צו דען אונ־מאַלבקייטען געהערע, האַט דיא גאַנצע פּאָליטיש וועלט אַללאַרמירט, אונד פאַן מאַסגעבענדער הייטע וועהט מאַן זיך פערגאַנגען, דיא וויכטיגע דיעזער נאַכריכט אינגעגרמאַסען אבגעשיקאַטען, מאַן גיבט צוגאַר צו, דאַסס צוישען דייטשלאַנד אונד רוס־לאַנד דיא בעגעגענונגען געשאַפען ווען, אונד דאס פּראַנקרייך זיך אייף דיא זייטע רוסלאַנדס געגען דייטשלאַנד צו שלאָגען בעאַבזיכטיגט. „אבער — ווערד בעשווכטיגטער הונגעגעבען — זאַלאַנ־

דעדאַקציאָן אונד אַדמיניס־טראַציאָן בעפינדען זיך: בודאַפּעסט, האָכשטראַסע נומ׳ 1, פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַס: פיר אָסטערײַך־אונגאַרן גאַנציעהריג 8 גולדען אָסטר. וו. האַלביעהריג 4 גולדען אָסטר. וו. ווערטעלייעהריג 2 גולדען אָסטר. וו. פיר׳ס אויסלאַנד גאַנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. וו. האַלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וו. ווערטעלייעהריג 2 גולד. 25 קר. אָ. וו. פּראַנומעראַציאָנען ווערען יעדען טאָג אָנגענומען. אַנאָנסען ווערען נאָך אַן אויסליגענדען טאַריף בערעכנעט.

פאָלליעטאָן.

דיא צערבראָכענע פענסטערשייבע.

(31-טע פאָרטזעטצונג.)

„דיעזען שלוסעל. — זאגטע דיא פרויא — טראָגט מיין מאַנן אימער בייא זיך.“

איך פראַגטע זיא. וואָרום זיא פאָרחין געריפען האבע. זיא זיא אינגליקקליך.

„אך. — זייצטע זיא, — זיצן זיא. דיא געשיכטע דער צערבראָכענען פענסטערשייבע קענגען מאַכטען, זאָ וויסטען זיא עס. דאס איך אינגליקקליך בין.

איך דראַנג אין זיא, מיר צו זאַגען, וואס זיא איך דעם הערצען האבע.

„אך, — וואר ווידער דיא אנשוואַרט. — איך ווילל מיינען מאַנן. נוכט אינס אינגליק ברינגען: ער איזט יא דאָך מיין מאַנן, וויזען ער איך דאיס נעזען מיך איזט.“

מעהר ברויכטע איך נוכט אלס דיעזעס, אום דען פערראַכט, דען איך געשאַפט האטטע, צור גראַסען האַרץ צו שטיינען.

„האַט ער דיא ביכער געפאַלטען?“ פראַגט איך נון בעשטיטט.

„אָאַן זיינען ביכערן וויס איך נוכט — אנשוואַרטעטע זיא — אבער דיעזער אינגליקקליכע גלאַוביגיסטער, דער אינס קרימינאַל קאַמען מוס. דאס לייגט מיר וויא איין שווערן אם הערצען!“

מעהר וואר בראַכן אלעס צווערען אויס דער פרויא נוכט הערויסצוברינגען.

איך נונג זאַנליך אויף דען מאַנטראַם. נאַרם מיר דאיעלבכע אכסכמפעניי, קערהטע אין דיא וואַהרונג דעם אקצידענטאַלטערס צוריק אונד פערזיכערטע אטטליך דען קאַמען, וואַרן זיך נאך דער איזאַנג דער פרויא שטיק דיא ביכער בעפינדען, נאכדעם איך אפאַהר אלעס דיסקוטיט אונד נוגזעמס איינע שפר דעזעלבען נעפינדען דאַנכע. באַנגען פיזיך ווידר זיך איינע קאַמטטראַן נאך . . . בעגעבען, אום דען מאַטבעשטאַנד אן אים אונד שטעללע אויסצונעהמען.

וואס אבער דיא איסרוינגען דער פרויא אנבעלאַנגט, דיא זיך איזיך דען הערר אינראַטטשען גלאַוביגיסטער בעצעהרט, דאַפון פיהרלע איך מיר פערפאַלגטע איהנען, דערר וויסטיאַר, זאַנליך נאך מיינער אנקונפט אנזיינע צו ערשראַטטען. —

„איך דאַנקע איהנען.“ זאגטע דער וויסטיאַר אונד נעלייטעטע דען פינגאַנקאַמטטאַר בוי איכער דיא טרעפטע דיא דוראַנט. —

אלס עס ווידער צוריקקאַם, האַלטע ער דען פאַרשטהער, וועלכעס אינצווישען אום אנדערן צימטער דיא צייט עטוואס לאַנג געוואָרדען זיין מאַכטע אונד זאגטע אים: נון, דיא זאַכע האַט אייגע וועגען נעגאַמטען, אייך דיא ווייר בייזע פאַר אייגער האַלטען טשטיגע נאך נוכט נערעכנעט האבען; פאַרהען דיא רוהיג נאך הייזע, מאַנליך ווירד איהר שטעללונג עהער פרייא זיין, אלס דיא צו האַפטען ווענען דיעסען.

„וואס איזט פאַרגעפאַלען?“ פראַגטע דער איכעראַטטע אַרשטעהער.

„בעגעגען דיא זיך פיר הייטע מיט דעם, וואס דיא עיפאַהרען, איך קאַמטע מאַרגען נאך . . . הינבער אונד דאַרט ווערדען דיא דאס ווייטערע האַרען.“

זא נונג מיט איינעם אינגעוויסען טראַטטע אים הערען דער פאַרשטעהער אאן דאַנגען. עס וואר שפאַט אן דער נאַכט, אלס ער נאך הייזע קאַם: אבער ווערלע איכעראַשענדע נייאינקייט הער!

„שאַנד זאַכען זינד דאס! — וואס זאגטע דיא נוד?“ מיט דיעזען וואָרטען הערטעע אים זיינע פרייא א, אלס ער אן דיא שטוכע טראַט.

„וואס פיר זאַכען?“ פראַגטע דער פאַרשטעהער, דער נאך דער נעהיימנוספאַלען אנדייטונג דען נאַנגען וועג איכער, וויא בעגייסדיך, ווהר נוגעזיגע אונד אייגע עטוואס אויסערגעוועהנליכעס נעפאַטט וואר.

„האַטט דיא דענן נאך נאר נוכטס נעהאַט?“ פראַגטע דער ווידער זיינע פרייא.

„נוכט אין וואַרט! וואס זאָלל איך דענן איינגעגליך נעהאַט האבען!“

„דאס אהאַן אלכטע נגייאַרדען איזט!“

„אהאַן שטרונק?“

„א, אהאַן, אפיס שטרונקס זאַהן, איזט פרוכטטיג נעוויאַרען!“

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

עלטערן.

דיא איהרע הערדער נאך בודאַפעסט, גנטייערער אין איינע שולע אדער אין אין נעשאַפט גבען, דיעזע אבער בייא איינער האַבאַשטאַנדיגען פאַמיליע אין קאַסט אינ דייאַרטער אונטערגיבראַכט ווהרען מאַכטען, מאַגען זיך אז דיא רעראַטיאָן דיעזעס בראַטטעס ווענדען, וא איהנען איינע זאָרגע פאַמיליע נאַהטאַפט געמאַכט ווערדען ווירד.

(גענען דיא באַלערא.) אאן איצטליכען אויסאַרטאַשען ווירד דער דראַגאַנפעד ווערלינג אלס דאס בעסטע נעטראַגען בייא שפיעטשטיל קראַקהיטשען בעגאַנגעניס עמפאַהרען. הויפטדעפע פיר אונגאַרן בודאַפעסט.

דאַטטאַצעהונג פאַם 4-טען אוגוסט 1886.

פ ר אַ נ	75	83	61	52	80
ל ע מ ב ע ר ג	46	53	4	64	54
הערמאַנשטאַדט	69	12	9	85	75

אונד בישטען ווייר דיא אדרעסע דייטליך וויא פאַלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
דאַכשטראַסע נוממער 1. בודאַפעסט.
Jüdische Pester Zeitung
Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☛ נייא אינטרעסענטע פראַנזמיראַנטען ערהאַלטען דיא שאַן ערשיינענען טהיילע דער

געשיכטע דער נייערען צייט

נאַכגעזוכט.

דיא בזהער ערשיינענען פאַרטזעטצונגען דעם נייען געוועזעטצעס ווערדען ווירד זאַמטליכען אינערער אבאָנענטען אינגעגען זאַבאַרד דאַזולבע אבגעשלאַסען זיין ווירד.

נעשעפטסבעריכט

נעטריידע-נעשעפט. וויצען וואר פאַרגעפטען מעסיג צו מאַרקטע נעבראַכט. דיא קוטשלוסס וואר נום 10000 מעצטער וואַרדען פערקויפט.

וויצען, טהייס: (נייע) 300 מעצטער 82. קילאָגראַם 8.22 נולדען, 700 מעצטערצענטנער 81, קילאָ 8.22 נולדען (אלט) 500 מעצטער-צענטנער 79.5 קילאָ. 8.27 נולדען. — 100 מעצ' 78,5 פ. 22 8 נול. 100 מעצטע, 77, ל' 8.05 נול. — אַרדעַרעַר (נייא) 100 מעצטערצענ 77.4 קילאָ — 8. נולדען. — נאַרדאַוגגאַרישער 100 מעצטערצ' 80. קילאָ 8.05 נולדען. באַנאַטער 300 מעצטער-צענטנער 80. קילאָ 8.10 נולדען. (אלדעס פער 3 מאָנאַטע)

קוקורוזען 5,40—5,50 נולדען.

האַפער. 6,20 — 6,30 נול. פער מאַסטע.

טערמינגעשעפט. וויצען פער דעצעמבער 7.90—7.92 נולדען. האַפער פער דעצעמבער 6.05 — 6.07 נול. קוקורוזען פער אינוטס 5.30—5.34 נולדען.

רעפס. באַנאַטער פער אינוטס-פעבעמבער 9.25—9.75 נולדען.

פעסטער שלאַכטפיעה-מאַרקט. בייא דעם אם 5-טען ד. מ. דער אין פעסט אבגעהאַלטענען וואַכענמאַרקט וואַרדען 3067 שווין גראַס אונד 61 קלייגע-פיעה צו מאַרקטע נעבראַכט. דערפאַן וואַרדען פערקויפט: 40 שווין שטערע, פער מאַאַר אַן 100 בוי 200 נולדען — 1078 אָכסען דאס מאַאַר אַן 210—350 נול, 609 קוהע, דאס מאַאַר אַן 150—180 נול' 400 פעלל-קוהע דאס שווין אַן 80—170 נול' 176 שווין בייפעל, דאס מאַאַר אַן 120—200 נול. 3.7 שווין קעלבער דאס שווין אַן 18 — 25 נול, 1 שווין שאַאַפ דאס מאַאַר אַן 7.50 נול. —. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 46—55 נולדען. קוה-פלייש —.43—45 נולדען. קאַלב-פלייש 56—60 נולדען. אונד בייפעל-פלייש 38—42 נולדען.

דער ווייטערע אינהאַלט דער נייען נומער פרייטאָג אונד פרייטאָג אין פרייטאָג זיך מיט איהרען צוגעהערען אונד אינטערעסאַנטען צו ווערדען.

תעריוסגעבער אונד פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר:
מ. סאַבאָלטשי

פרוכט- אונד מעהלפרייז-טאַבעללע.

ווייצען	קוילאָגראַם	פער 100 קילאָגראַם
נאַרדאַוגגאַרישער	75	—.— — —.—
"	76	—.— — —.—
"	77	—.— — —.—
"	78	—.— — —.—
"	79	—.— — —.—
"	80	—.— — —.—
"	81	—.— — —.—
פעסטער-באַרען	75	—.— — —.—
"	76	7.55 — 7.60
"	77	7.65 — 7.70
"	78	7.75 — 7.80
"	79	7.85 — 7.90
"	80	7.95 — 8.—
"	81	—.— — —.—
ווייסענבורגער	75	—.— — —.—
"	76	7.60 — 7.65
"	77	7.70 — 7.75
"	78	7.80 — 7.85
"	79	7.90 — 7.95
"	80	8.— — 8.05
"	81	—.— — —.—
טהייס	75	—.— — —.—
"	76	7.95 — 7.85
"	77	3.90 — 7.80
"	78	8.— — 7.90
"	79	8.10 — 8.—
"	80	8.25 — 8.20
"	81	—.— — —.—

פרוכט	קוילאָגראַם	פער 100 קילאָגראַם
קאַרן (אלט)	72—70	—.— — —.—
נעדלעטע פוטער	60	—.— — —.—
" מאַרין	62	—.— — —.—
האַפער	41	6.50 — 6.10
קוקורוזען באַנאַט. נייא	75	5.15 — 5.10
דעטטע אנדערע "	73	5.10 — 5.05
הויזיג	—	—.— — —.—

			פער הערכסט	פער 100 קילאָגראַם
בודאַפעסטער פרייזע	ווייצען	"	פריהיאהר	7.62
	"	"		—.—
	קוקורוזען	"	יוני 1886	5.07
	נעדלעטע	"		—.—
	האַפער	"	פריהיאהר	—.—
	"	"	הערבסט	5.97
	רעפס	"	איינ-סעפ.	—.—

זאַכמעהל	kr.	
נומער 0	15	80
" 1	15	30
" 2	14	80
" 3	14	20
" 4	13	40
" 5	13	—
" 6	12	40
" 7	12	—
" 8	11	30
" 8½	10	40

דער זאַך צו 100 קילאָגראַם מיט זאַך פרייע באַהן

שווערישעס אלטע מעטראַע פרעמדעטע	28	—
" נייע " קאַטאַלע	25	—

קורס-טאַבעללע פאַם 5. אינוטס.

לאַזע

	fl.	kr.
1864-ער 4-פרעצענטיגע שאַאַפסע. לאַזע	131	—
1860-ער " "	142	—
רעטטע פונדע	142	50
1864-ער לאַזע צו 100 גולדען	168	—
רעטטע " 50 "	168	—
אונגאַרישע פרעמדענלאַזע צו 100 גולד.	123	50
פרעמדענלאַזע	125	80
קאַשע רעגולירונגס	55	—
פרעמדענלאַזע	18	25
קרעדיטלאַזע	177	50
פלאָראַזע	45	25
פלאָראַזע	118	—
אונגאַרישע פרעמדענלאַזע	21	—
קלאַוזענבורגער-לאַזע	23	—
פרעמדענלאַזע צו 10 גולד.	18	—
קראַאַוער לאַזע	46	—
אָאַזע לאַזע	42	50
פאַרס לאַזע	18	75
וויאַרדער לאַזע	59	25
פאַלס לאַזע	22	55
אַלגעמיינע לאַזע	54	75
טס.-וועגאַס לאַזע	25	25
פאַלאַטינער לאַזע	28	—
פרעמדענלאַזע	137	—
רעטטע	69	—
וואַלדשטיין-לאַזע	33	80
וויינבערגער	42	50
וויינער לאַזע	124	50
פרעמדענלאַזע	31	75
אונגאַרישע פרעמדענלאַזע	9	40
עפעלבאַכער	14	—

ווייטער-אַאַזע

	kr.
אונגאַרישע מאַרלענען צו 4.5 פרעצענט.	106 85
רעטטע " "	—
אָסטערלייכישע " שווייצ. פרייס	118 70
אונגאַרישע אַאַזע-לאָזע	94 80
אונגאַרישע גרונטענטלאַסטונגס	105 25
פרעמדע באַנאַטע	105 25
רומענישע	105 35
באַלגאַרישע	105 25
באַנאַטע	109 —
קראַאַטישע אונד סלאַוואָנישע	—
אונגאַרישע אַנלעהנס-אָבלאַסונגען	152 75
וויינבערגער-אָבלאַסונגס-אָבלאַסונגען	100 —
אונגאַ. הויפטאַנלעהנס-אָבלאַסונגען	—
נון פיר 100 צו 5 פ.	98 75
אונגאַ. וויינבערגאַסטענס אָבלאַסונגען	103 50
אונגאַ. מאַרגענלאָזע אַ 5 פ.	101 75
אָסטערלייכישע באַנען	191 50
אונגאַ. באַלגישע אייזענבאַנען צו	179 50
אונגאַ. אַאַזע-אָסט.-באַנען	176 —
אונגאַ. וויינבערגאַנען	175 —

נעלד-קורס.

	kr.
דוקאַטען אין אַ.	— —
דוקאַטען אין אַ.	5 93
אָאַזע-לאַזע. אַ גולד. אַלגעמיין	10 —
דויטשע רייכסבאַנקנאָטען	61 80
20 פראַנק-שטיקע	12 38
דויטשע אַנטעל	10 34
דויטשע פאַשיר-מינצען	1 22

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Markus, Andrássystrasse Nr. 12.

באנדען פאן 50 ביז 100 ביידערן שטרעמטען פייפענד אונד אהלענד אין דיא יידישען לאדען, וואו זיא אלי־לעם צערבראכען, צערריסען אונד פערניכטעטען, וואהרענד דער אינרוהען וואורדע גערארט אין דער שטאדטקוכע דער גאטטעסדיענסט פערריכטעט דער גיסטליכע יאנאוסקי בעגאב זיך אים פאללען ארגאטע מיט דעם קרייצע אין דער האנד אונטער דיא מענגע, וועלכע ער צור רוהע ערמאהנטע. דיא אבערציינגנדע רעדע דעם גיסטליכען מאכטע איינען בערוהיגענדען אינדרוקק, גליקלקר־בערוויז וואורדע דער ווייטערע ציפלס פאן ביידערן פערהנדערט. דאס רעזולטאט דער העטצע וואר, דאס אכט יידישע לאדען פאללשטאנדיג איסגע־פלינדערט ווארען אונד דען בעזוטצערן דערזולבען אין שאדען פאן מעהר אלס 20,000 רובעל צוגעפיגט וואורדע. אין פיעלען יידישען פריוואטהיזערן וואר, דען אללע איינריכטונגען צערשטאר־ט אונד דיא מיס־טען יידען רעטטעטען זיך אין דיא קעללער. דער געגענאלגיבערנאר פאן קיעוו האט איינע שטרענגע אונטערזוכונג גegען דיא רעהעשטארער אנגעאר־דנעט. עס וואורדען אין פיעלען ביידערהיזערן דורכ־זוכונגען פארגענאמען, וואבייא איינע מענגע גע־ריבעטער וואאדען אונד ווערטהאללער גegגענ־שטאנדע געפונדען וואורדע. דיא ביידערן וואללטען דיא זאכען ניכט צורקגעבען, וועסהאלב עס צו העפטיגען סצענען צווישען אהנען אונד דער אפאל־ציא קאם אונד פיעלע פערהאפטיגען פארגענאמ־מען וואורדען.

* (איין טונעל צווישען דאנ־גמארק אונד שווערין.) דער פראנצאזישע אינשענער דאטה האט דער דאנישען רעגיערונג דען פלאן פארגעלעגט, צווישען קאפענהאגען אונד מאלמא, אונ־טער דעם מעערע, וועלכעס זיך צוויש־שען דאנעמארק, שווידען אונד עגגלאנד הינציעהט, איינען טונעל צו ערריכטען. דער טונעל זאלל איינע לאנגע פאן צוואלף מילאמעטערן האבען אונד זיך דיא הערשטעללונגסקאסטען אויף דרייסיג מיל־ליאנען פראנקס בערעכנען.

* איין וואונדער דער אוהר, מאכערקונגסט) אין נעוויארק איזט גegגענ־וואר־טיג אין אהרווערק איסגעשטעללט, וועלכעס אין וואהרעם וואונדער דער מעכאניק גegגאנגע וועדען מוס. דאסזעלבע האט אין קאלאפאלעס געוויכט אונד איזט פיס אין האלב מעטער גראס. דאס פענדעל אממט דען 265 ראדערן וואורד פאן צוויאכטערן אין בעוועגונג געזעטצט. דאס ווערק בעצייכנט דיא סעקונדען, דיא מינוטען, דיא שטונדען, דיא טאגע, דיא מאנאטע אונד דיא יאהרע, 128 פיגורען דרעהען אונד בעוועגען זיך. פערנער דער מאנד, דיא שטערנע אונד דיא ערדע. ערע שטונדע קראהט אין האנד מיט נאטור־געטרייער שטימע דיא צאהל דער שטונדען אונד פיר מאל דעם טאגעס שפיעלט אין שפיעלווערק צוזאמ־מען מיזיקזיקע.

פראנץ ליסט אונד קארל גאלדמארק.

אלס דער אנטיעמיטיסמוס אין מארע קאם, שפראך מאן דאפאן, דאסס אויך ליסט, דער אינ־שטרוטיג צו דען גראסטען ערשיינונגען דיעזעס יאהרהונדערטס געצאהלט ווערדען מוס אונד דעס־טען פאר איינער וואבע ערפאלגטער טאד אויך עטצט נאך דיא צייטונגען בעשאפטיגט, דען יידען געהאסט זיא. דאס איזט אבער ניכט ריכטיג. דיא פאן אר־ארטהייל אונד מיסגונסט שטראטצגנדע בראשורע „דיא יידען אין דער מיזיק", שטאממט ניכט. וויא מאנכע ארטהומליך אנגענאמען, אום דער פערדער ליסטס, זאנדערן אום ענגער דיענס שווינגערזאה־נעס ריכארד וואגנער, וועלכער — וויא עטצט גאנץ צווייפפעללאן קאנסטאטירט איזט — ניכט נור זעלבסט פערריכט וואר, זאנדערן אויך דען אר־מען קאנץ לודוויג פאן באיערן בעטראגטע. דאס ליסט דיא קונסט אהנע פארגענאממענהייט צו שאטען וואכטע, בעוויזט פאללגעמיין פאטאטאכע:

קארל גאלדמארק, דער זאהן דעס אין דרישטקרוין (עלם) אנגעשטעללטע געוועזענען חזן שמחה ראבן אונד שוואגער דעס פעסטער אבערקאנטארס, פראפעסאר פרעדמאנן, האטטע דען זען פיר דיא זיסגריס דעס יידישען גגוואנגס פאן דיעזעם פאטער געגרבען. אבער ער וואללטע דערבאיים ניכט חזן ווערדען, זאנ־דערן פערלעגטע זיך מיט ערפאלג אויף דיא קלאס־סישע מיזיק. צו דען פריכטען דיעזער מיזיק גע־הארט דיא הייטע „ווערטבערוהמטע אפער" דיא לאי־גיגן פאן מאבא" (מלכת שבא. גאלדמארק איבער־ריכטע דיעזע דיעזע וואונדערפאללע ארבייט דער דיריגענט דעס ווייגער האפפערנטהעאטערס, וועלכע „עדאך דיא אפפהרונג דיעזער אפער — וויא עס שיינט, אהנע זיא איבערהייפט בעאכטעט צו האבען — רונדוועגס אבלעהנטע. באלד דארויף בעשאפטיגטע זיך ליסט מיט דען פארבערייטונגען צו אינעם צו גונסטען, דער אפפעצערס־אויזען דעס ווייגער פארארטעס הערגאהן צו פערגאנשטאלטען, דען מאנצערט אונד ער באט גאלדמארק, אהם דיא „לאיגיגן פאן מאבא" צום שטודיאום צו איבערלאס־סען. ליסט מערקטע באלד, דאס ער עס הער ניכט מיט אנער אללטאגסארבייט, זאנדערן מיט איינעם הערפארגאנגדען מייסטערווערקע צו טהון האבע, פאן דעם ער איינע טהיילע פיר דאס עייראהנטע אנצעיגע צו געווינען בעגאבען. גאלד מארק ער־קלארטע זיך איינפערשטאנדען, אונד דאס בעגיר־דעטע וויגען רוהם.

דאס מאנצערט פיעל גלאנצענד איס. דיא אונפערוויסטלך שאנען טאנע אלט־יידישער מיזיק, וועלכע אין דיעזעס ווערקע גאלדמארקס עס איס־דרוממע מאממען, ענטצקטען דיא אללוסטערע פערזאממלונג, אונד דער מאנג, וועלכער דעם מאנ־צערטע אין בעגליטונג מעהרערער האפטמוגליע־דער בייוואהנטע, גערוהטע, זיך דען יידישען מאמ־פאניסטען פארשטעללען צו לאססען, דעם ער אין הוהדאפאללען וארטען דיא אנערקענונג איסדריקק־טע. ליסט ערווארטקטע פאם קאנג דען בעפעהל, דיא „לאיגיגן פאן מאבא" אין דער האפאפער אין סצענע צו זעטצען, זייטדעם האט דיעזע אפער דיא רונדע דורך דיא וועלט געמאכט אונד אונצאהליגע אייפפהרונגען ערלעבט. פראנץ ליסט וואר עס אזוא, דער איינעם יידען דאצו דערהאלט, זיין גלאנצענדעס טאלענט צור געלטונג צו בריינגען, וויא גגוואנט, ליסט וואר ניכט אנטיעמיט, ער וואור דע נור פאן ריכארד וואגנער אונד דעסען אימגע־בונג אין דיא אינערע בעוויגונג פארטלך הינצ־נגעראנגט. אללדיגס, וואס אים נאמען ליסטס איזט דעם גגעבעטע דעם אנטיעמיטיסמוס גגעלייסטעט וואור־דע, וואר איסטלעכלך דאס ווערק דיעזער קלוק.

אין בודאפעסט וואורדע אינע געלדוואממלונג איינגעלייטעט, אום דען לייבנאם ליסטס אום באי־ריטה הערהער איבערפיהרען אונד אין דער אינגאריש הייפטשטאדט בייזעטצען צו לאססען. דיא באריטהער זונד עראך ניכט גגעיגט, זיך דען לייבנאם דעס גראפען מייסטערס נעהמען צו לאססען אונד האבען בעשלאססען, ליסט אין גראפארטיגעס מאנטעלס צו פערריכטען.

האנדעלסשולע דער ארטהאר. אייראעל.

קולטוסגעמיינדע אין פרעסבורג.

דאס שולאהר 1886/7 בעגאנגס אם 1טען סעפ־טעמבער ל. י. אונד ווירד גלייכצייטיג אויך דיא II. קאממערציאללהראפפסע עראפפנעט. אייפגנאממען ווערדען נור שולער מיט גוטען פארבנאנגסצייגנ־סס אים דער IV. פאללסשולקלאססע, אדער נאך אבגעלעגטער אייגאהרספפרייפונג איס דען לעהר־גגעגנשטאנדען דיעזער קראפסע. דיא אייגאהרס דער שולער פיגורט פאן 15טען דיעזעס מאנאטס אב אין דער נאטארפאסקאנצלייא דער פרעסבור־גער ארטה. אזר. קולטוסגעמיינדע שפאטט. וויא אויך יעדע הערליכע בעגעלייכע מוזיקליכע אויספיגונגפ בעייטוילנגס עריהילט ווירד. —

פאלייטאן.

דיא צעבראכענע פענסטערשייבע.

(32־טע פארזעצונג.)

„הייטע וואר דער אבערקאפפסקאר הויז," ערצאהל־טע דיא פרייא דעם פארשטעהנדע, „אונד אהראן איזט אים וויינגלייך גגעוועזען. אונטערדעסען האט מאן אים דאהיים דען קאפטען צונגעגעבלט, וויא ער דיא בוכער דייגגען לעגגען האט. מאן זאגט, ער זאלל „פעטשעט" (בעטרעגייען) גגעמאכט האבען. אבגגרס איזט אהראן הייס־גגקאממען, אונד וויא ער דען קאפטען פערזעגגלט גגעוועזען האט, זאלל ער פעסטלען, פערשטעהטס דיא, גוט גגשלא־גגען האבען, אונד האט גגזאגט, דאס האט אים זיין אונד־ער גגעפאהן וויא, האט זיא מיסטיגה גגהייסען אונד האט אזהר נאך מעהר בייסטערע פלוכ גגגעבען. אונד דאס בייא איינען מאטש אבערן אנדערן, דאס דיא מאנד זיא האט מיסטען וויגגרייסען. דאגן איזט ער הינגגאנגען אונד האט דיא אפפליכען וויגגעל פאם קאפטען הערונטערגרים־מען, האט דיא בוכער הערוגגנאממען אונד דאס גגעלד, דאס גגעלד האט ער צו זיך גגעשטקקט, אונד אום דען בוכגרן האט ער מעהרערע בלאטטער הערגגגגרייסען, דיא ער גגלייך אויף דער שטללל פערבראנגט האט, דאגן אזזט אויף דער פארשטעהנדע, וויא אויך אונד דאס אויף דער אנדערגגגער אויף דאאן, אונד אזזט אים גגיכט וויעדער צוריקקגגקאממען!"

„מערקווירדיג!" אזזט דער פארשטעהנדע, „יעצטט קאגגן אויך מיר מאנכעס צוזאממגגגרייסגגן, ווייס יאבאב גגלאוגגי פאן דער גגעשכטע?"

„אזזט דער גגרייגגן בגגגרייטגגן אזזט דיא ערדע, אלס ער צו ווייגגס בייכגגאטטער צוריקקגגרייגגט אונד זיך אין אייגגן גגכגגל וויאדע, „וועלך אייגגן צוזאמ־מגגגגגגס וואר דאס! מיס מאן דען וא צארטליך לייבגגן אונד וא צארטליך גגלייבגגגגגג

נע קאיזער ווילהעלם לעבט, דיר פֿעט קיין מאַפֿליקט אינטערעסען, אונד ביז דאַהין ווירד אויך קיין ערנסטער שריט אַפֿטערריכ־אינגאַרנס איבער דיא אנעקסיאָן באַסנעענס (וואס דיא אייפֿערזוכט רוסלאַנדס העראַרשאַפֿטען ווירדן) געשעהען. עס איז זעהר שלימם אים דען אייראָפּאַ פֿאַרפֿערען בעשטעללט. ווענן ער פֿאַן דעם לעבען דעם 90־יאַהריגען קאַיזערס ווילהעלם אבהאַנגט.

פֿערשיעדענע נייאַגכויטען.

* (ווענע מאַיעסטאַט דער קאַנג) ווירד פֿאַם 29־טען אינוסט ביז צום 4־טען סעפּטעמבער אין דער מאַגיליכען בורג אין אַפֿען וואָהנען אונד זיך צו דען אין דען ערסטען דריא טאַגען דעם מאָנאַטס סעפּטעמבער צווישען בודאַפּעסט אונד שטוהלווייסענבורג שטאַטטפֿינדענדען שלאַכטאַנווערן טאַגליך פֿאַן בודאַפּעסט אים איף דאס מאַנאָווער־פֿעלד בעגעבען.

* (גליקליכעס פֿראַנקרייך) יעדער איינאַאַישע שטאַאַט האַט היסטאָרישע זין דעפֿיציט. דיא איינגלענדע, וועלכע איבעראַלל דורך שטייער־עראַהנונגען פֿערמעהרט ווערדען, מאַנגען פֿאַסט נירגענדס דיא איסאַאַבען דעקקען. דאס מאַמאַל דאַהער, ווייל ווייר אין גאַנץ איראָפּאַ דען „קריעג אים פֿרידען" האַבען. „ווילדסט דיא דען פֿרידען, זאָ ריסטע דיך צום קריעגע!" דיא זע אַלטראַישע רעגער ווירד היטע אין אינזערעם וועלטהיילע בעפֿאַלגט. אללע מאַכטע שטעהען געריסטעט דיא, נעמאַנד ווילל מיט דער אַבריסטונג דען בעגינן מאַכען, אונד דיא מילישאַרישען איסאַאַבען זונד עס, וועלכע איבעראַלל דאס גלייכגעוויכט צווישען איסאַאַבען אונד איינגאַהמען שטאַרען. דאסס פֿראַנקרייך, וואס קריעגעריש פֿאַנג בעשטיפֿט, קיינער מאַכט נאַכשטעהט, איז בעקאַנגט. ווייס מאַן דאָך, דאס דיא פֿראַנצאָזען נאָך איממער דען געדאַנקען נוכט איפֿגעגעבען האַבען, אין דייטשלאַנד פֿיר 1870 ראַכע צו נעהמען. אונד דענאָך האַט פֿראַנקרייך זייט יאַהרען נוכט נור קיין דעפֿיציט, זאָנדערן זאָגאַר איינען בעדייטענדען איבערשוסס אין איינגאַהמען צו פֿערצייכנען. וואָ אינזער דעם פֿאַרגעסטיגען אים פֿאַרזיך געמעדעט ווירד, האַבען אין פֿראַנקרייך דיא אינדיריעקטען שטייערען בלאָס אין דעם איינען מאָנאַט יולי איינען איבערשוסס פֿאַן אינדירעקטהאַלב מיליאָנען פֿראַנקס גענעגענאיבער דעם „פֿראַנזאָזע" ערגעבען, דאס הייסט מיט אנדערען וואָרטען, עס זונד אַן אינדירעקטען שטייערן אין דיעזעם מאָנאַט אים אנדערטהאַלב מיליאָנען מעהר איינגעלאַפֿען, אלס פֿאַם באַיריש־ווירטעמבערגישען גרענצע אין זעהר ריכער יודע געשטאָרבען, וועלכער זין פֿערמאָגען צו גלייכען טהיילען זיינען צווייא געפֿען. זאָוויא איינער נוכטע זיינער פֿערשטאָרבענען פֿרייא פֿערמאַכטע. דאָך וואָרדע גליכצייטיג אים טעסטאַמענטע בעשטיממט, דאס דיא ערבען גאַראַנטיע צו לייסטען האַבען, אונד דאס איינע ענדגיטיגע ענטשיידונג דורך איינען בעזאָנדערען פֿונכט געטראָפֿען ווירד. דיעזער בעזאָנדערע פֿונכט וואָרדע בים געריכט הינטערלעגט, מיט דער בערונגונג, דאסס ער ערסט נאָך 25 יאַהרען אים טאַדעסאַנג דעם ערבלאַסערס בעקאַנגט גענעבען ווערדען דאַרף. אם 27־טען יואַר־דע נין דיעזעם „קאַרזיליל" ערפֿאָלגטע אונד דער אינהאַלט דעסזעלבען בעזאַנגט קוריז אונד דייטליך, דאס דיא ערבען דעם איבער איינע מיליאָן מאַרק בעטראַגענדען פֿערמאָגענס דאסזעלבע נור דאַנן ענדגילטיג האַבען זאָללען, ווענן דיעזע אָדער איהרע נאַכקאָממען נאָך דעם שטרענג־אַרטהאָדאָקסען זעגעטהום אנגעהאָרען. דאס איזט נין אבער בייא קיינעם איינציגען דער יעטצט אין פֿאַרז אונד ווענן לעבענדען דער פֿאַלל: מעהרערע זונד צום בייס־פּטענטהיים איבערגעטרעטען. פֿיר דיעזען פֿאַלל האַט דער ערבלאַסער בעשטיממט, דאס דער איף דיעזע טרעפֿענדע טהייל דעם פֿערמאָגענס דער היימאַטס־געמיינדע דעזעלבען צו גונסטען דער סינאַגאָגע צופֿאַללע, דאַרט זונד אבער זאַממטליכע איזראַעליטען איינגעגאַנגען אָדער איסגעשטאָרבען, אונד דאס געריכט האַט יעטצט אבער דיא איסלעגונג דעם קאַרזיללס צו בעשטיממען.

* (דיא יודען מיסען הינזיס) איף דעם גענויטע דער דאַנקבאַרקייט אין רוסלאַנד איזט דען יודען שאָן זיט יאַהרען דאס וואָהנען פֿערבאָטען. נין שטעהט דיא פֿערשטעלונג דיעזעם געגענעטעם מיט דער שטאַדט דאָסטאָוו אם דאָן בעפֿאַר, וואָ גנעטער דען יודען עבענפֿאַללס דאס וואָהנען אונטערזאָגט ווירד. דיא יודישע רעפֿלעקטאַנטען דיעזער שטאַדט וואָרדען פֿאַן דעם בעפֿאַרשטעהענדען פֿערבאָט מיט דעם בעמערקען פֿערשטאַנדניס, דאס איהנען איינע פֿרוסט פֿאַן 3 יאַהרען צור פֿערפֿאָלגונג איהרער נישט געשאָלטען ווערדע. דיא איבריגען יודען, (וועלכע קיינע רעפֿלעקטאַנטען אין דאַסטאָי בעזוכטען) האַבען דיעזע שטאַדט בינגען איינעם הארבען יאַהרע צו פֿערלאַסען.

* (איינע יודענהעצע אין זדרוסלאַנד.) אם זאָנטאָג, 18־טען יולי, געשטאַלטעטע זיך דער אין דעם שטאַדטען טאַגאַנרוג (גובערנעמענט קיעוו) אבגעראַטענע יאַהרמאַרקט צו אינער העטצע גענען דיא דאַרט צעמליך צאַהלרייך וואָהנענדען יודען. אינצאַהלונג אין זעהר ריכער יודע געשטאָרבען, וועלכער זין פֿערמאָגען צו גלייכען טהיילען זיינען צווייא געפֿען. זאָוויא איינער נוכטע זיינער פֿערשטאָרבענען פֿרייא פֿערמאַכטע. דאָך וואָרדע גליכצייטיג אים טעסטאַמענטע בעשטיממט, דאס דיא ערבען גאַראַנטיע צו לייסטען האַבען, אונד דאס איינע ענדגיטיגע ענטשיידונג דורך איינען בעזאָנדערען פֿונכט געטראָפֿען ווירד. דיעזער בעזאָנדערע פֿונכט וואָרדע בים געריכט הינטערלעגט, מיט דער בערונגונג, דאסס ער ערסט נאָך 25 יאַהרען אים טאַדעסאַנג דעם ערבלאַסערס בעקאַנגט גענעבען ווערדען דאַרף. אם 27־טען יואַר־דע נין דיעזעם „קאַרזיליל" ערפֿאָלגטע אונד דער אינהאַלט דעסזעלבען בעזאַנגט קוריז אונד דייטליך, דאס דיא ערבען דעם איבער איינע מיליאָן מאַרק בעטראַגענדען פֿערמאָגענס דאסזעלבע נור דאַנן ענדגילטיג האַבען זאָללען, ווענן דיעזע אָדער איהרע נאַכקאָממען נאָך דעם שטרענג־אַרטהאָדאָקסען זעגעטהום אנגעהאָרען. דאס איזט נין אבער בייא קיינעם איינציגען דער יעטצט אין פֿאַרז אונד ווענן לעבענדען דער פֿאַלל: מעהרערע זונד צום בייס־פּטענטהיים איבערגעטרעטען. פֿיר דיעזען פֿאַלל האַט דער ערבלאַסער בעשטיממט, דאס דער איף דיעזע טרעפֿענדע טהייל דעם פֿערמאָגענס דער היימאַטס־געמיינדע דעזעלבען צו גונסטען דער סינאַגאָגע צופֿאַללע, דאַרט זונד אבער זאַממטליכע איזראַעליטען איינגעגאַנגען אָדער איסגעשטאָרבען, אונד דאס געריכט האַט יעטצט אבער דיא איסלעגונג דעם קאַרזיללס צו בעשטיממען.

* (דיא יודען מיסען הינזיס.) איף דעם גענויטע דער דאַנקבאַרקייט אין רוסלאַנד איזט דען יודען שאָן זיט יאַהרען דאס וואָהנען פֿערבאָטען. נין שטעהט דיא פֿערשטעלונג דיעזעם געגענעטעם מיט דער שטאַדט דאָסטאָוו אם דאָן בעפֿאַר, וואָ גנעטער דען יודען עבענפֿאַללס דאס וואָהנען אונטערזאָגט ווירד. דיא יודישע רעפֿלעקטאַנטען דיעזער שטאַדט וואָרדען פֿאַן דעם בעפֿאַרשטעהענדען פֿערבאָט מיט דעם בעמערקען פֿערשטאַנדניס, דאס איהנען איינע פֿרוסט פֿאַן 3 יאַהרען צור פֿערפֿאָלגונג איהרער נישט געשאָלטען ווערדע. דיא איבריגען יודען, (וועלכע קיינע רעפֿלעקטאַנטען בעזוכטען) האַבען דיעזע שטאַדט בינגען איינעם הארבען יאַהרע צו פֿערלאַסען.

* (איינע יודענהעצע אין זדרוסלאַנד.) אם זאָנטאָג, 18־טען יולי, געשטאַלטעטע זיך דער אין דעם שטאַדטען טאַגאַנרוג (גובערנעמענט קיעוו) אבגעראַטענע יאַהרמאַרקט צו אינער העטצע גענען דיא דאַרט צעמליך צאַהלרייך וואָהנענדען יודען. אינצאַהלונג

געשיכטע דער נייערען צייט.

(9־טע פֿאָרזעטצונג.)

זאָ וואָהרעט דער שריט איבער דיא אים אונד ווייט דער פֿעראַרשטיילונג ביז צום 17. יאַנואַר 1793. דיא יאַקאָבינער האַטטען יעדען פֿאַלל דען פֿאַבעל בעוואַפֿנעט. דער דראָהענד דען פֿערזאַמלונגסזאַאַל אומגאַנגען וואָרדען איינפֿאַהרען אונד דיא נאַנצע פֿאָלקס־מאַסע וואָר אין בעוועגונג. נור דיא פֿיינדע דעם אומען פֿערלאַסענען האָגנס צאָגען זיך אין אירע הייזער צוריק; איהר בלאַסער אנבליקק האַטטע זיא אין פֿאַרצעפֿאַר געבראַכט.

עס וואָר פֿאַן יעדער איבליך נעוויסען, דאס אים איינען פֿערבעגעגער צום פֿאַרע צו פֿעראַרשטיילען, צווייא דרייטעל דער ריכטער דאַזיר שטיממען מיטטען; זאָגסט וואָרדע איהם איינע נעלינדעע שטראַאַפֿע בעשטיממט, אבער דיא מאַראַטטען קאָנגען פֿאַן אַלדער דראָהונגסמיטטעל נוכט דאַרייף ריכען, דאס צווייא דרייטעל דער קאָנזטיטוציאָנסמיטגלידער פֿיר דען פֿאַר שטיממען ווירדען, אונד זעטצטען דאַהער דורך, דאס הערען איינע בלאַסע שטיממענטהאַלטונג ענטשיידען זאָללטע. איף יעדען פֿאַלל דאַרייף דיא אירע מאַסיגען אָזגען זאָ גנאַדענלוס, דאס איהנען דער קאָנג נוכט ענטגעהן קאָנטע, דענן ווענן ער לאַנגעזעהען ווארדע, זאָ זאָ לעבען דיא דאַצו בעשטעללטען מען מאָרדער אין דען שטעטל דרינגען, אונד דיא נאַנצע פֿאַמיליע אומס לעבען בריינגען, דאַצו קאַם עס אבער נוכט; דענן פֿונף שטיממען איבער דיא האַלפֿטע (366 פֿאַן 721) פֿאַרדערטען דען פֿאַר.

דאָך וויכטיגען דיא יאַקאָבינער איף. מאַלעריס הונגעראַנטע דעם קאָנגע צוריקס דיא טהייראַנעי; „דאָס נוט!" אנטוואָרטעט לודוויג; „וואָ בין איך דאָך נוכט לאַנגער אינגעוויסס." אלס איהם ערסט אם 20־טען יאַנואַר דאס מאַדעאַרטהייל דורך איינע דעפֿוטאַציאָן בעקאַנגט נעמאַכט וואָרדע, האַטטע ער עס גלאַאַבען אָן. „מאַן טהוט מיר אונרעכט," פֿרעגט ער דאַן הינצו. „מיך דער פֿעראַאַטטעיטע צו בעשולדיגען; איך האַבע עס אומגוט נוט נעמיטגט אונד איינדריכטט דאס וואָהל מיינער מיטבורגער צו מאַרדען נעוויסס." דאַנן באַט ער אים אינען דריינאַכטיגען איינהאַלט, אום זיך אייף דען טאָד אַפֿצובאַרייטען צו קאָנגען. אום איינען נייסטריכען אינד אים אינע צוזאַמענקונפֿט מיט זיינער פֿאַמיליע. דאס ערסטע וואָרדע איהם אנגעשלאָגען, דיא בידדען אנדערען מונקטע בעוויליגט. צום נייסטליכען האַטטע ער זיך דען אבגע עטשוואָרס איינגעזעהען.

אלס דיעזער אינהאַלט אונד איהם דיא טהראָנגע פֿאַלאַסטען בים אנבליקק דעס אינגלייקליכען קאָנגס, ווייטעג אייף לודוויג, דיא ערסטע פֿעלינסטערונג זיינעס גע־פֿעסטען הערצענס. באַלד אבער פֿאַטטע ער זיך ווייטער. „גנעשולדיגען דיא," זאָגט ער, „דיעזען אינגעבליק פֿאַן שוואַכע. זיט לאַנגער צייט לעבטע איך מיטטען אונטער מיינען פֿיינדען; אללען דער אנבליק איינעס טייגען אונ־פֿערטאַגען שפּרינט נאָגען אנדערעס צו מיינעם הערצען. עס איזט אין שוויעגע, אן וועלכעם מיינע אייגען נוכט מעהר געוואָהנט זינד. אונד דאס פֿעזוטצט מיך ווייטער מיינען וויללען אין דורכגונג."

דא דיא הינריכטונג אייף דען פֿאַלגענדען מאָרגען

מעסטגעטצט וואר, זאָ בעשאַפֿטיגטע ער זיך דען גאַנצען טהייל דעס טאָגעס מיט געשאַפֿענען אינער יעלינען. „וועטט איזט עס," שפּראַך ער. „דיא גאַסע אנגעלעגענ־הייט, דיא מיך נאָגען אונד אינצינ בעשאַפֿטיגען מיט. יא וואָהל, דיא אייגענצע וויכטיגע אנגעלעגענהייט; דענן וואָס זונד אללע אנדערען דינגע נעגען דיא?" יעטצט וואָרדע ער בנגא כרינסטיגט. דאס זיינע פֿאַמיליע צו איהם קאָמטען וואָרדע. דיא צוזאַמענקונפֿט נעשאַה אין אייגעם קלייגען צימטער. וועלכעם אייגע נאַהזרוג האַטטע, זאָ דאס זיינע אייזעהער אללעס זוהען קאָנגטען. הער ערגייגנעטע זיך אייגע דער יוהרגרעטטען נעצעגען, דיא יעמאַלס שאַאַפֿטע נעפֿאַנדען האַבען. אייף דער אייגען זייטע עגטצוקקען, זיך נאָך לאַנגער טרעגונג אייגאַל וועגעזעהען אונד אומאַר־מען צו קלאָגען, אונד אייף דער אנדערען דער פֿעראַמטע־סטע טטעהען, זיך פֿיר דיעזעם דענען פֿערזיעהען צו זאָללען. דיא ערסטע פֿיעזטליכטונדע פֿערגונג מאַכט אָדגע וואָרטע, וויל יעדער מיט זיינען נעפֿאַהרען אללען בעשאַפֿטיגט וואָר. מאַן האַטטע נוכטס. אלס וויינען אונד שליכצען; אונד דען שרייא דעס האַפֿענגנעפֿאַנגענען שטרעגעס. דער בין אייסטראַאַל דעס מוטטעס נעהאַרט וואָרדע. אללע פֿונף יאַמאַרטען עזגלייך אונד דיא שטיממען אלדער פֿעראַי־גנטען זיך צו אייגעס דורכדרינגענדען שרייא

ענדליך האַטטע דאס זיינען אייף, וויל דיא טהראָ־נען פֿע דיעגעס וואָרען, אונד נין בעגאַנגען אייגע דוהרגע אונ־פֿערדונג. דיא עטוואָ אייגע שטונדע דויעטטע אונד פֿער־מוטהליך טאַפֿטיגען דער דעליגיאָן עגטטהערט. לודוויג עגטליעס דיא זייגענען, אונדעס ער אירגען האַפֿטיגונג מאַכ־טע, זיא אַלגענדען מאַגעס וויעדערצוזטהען. „אָך!"